

**ΜΟΝΑΔΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΣΤΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ**

**ΤΟΥΡΚΟ-ΛΥΒΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ: ΈΧΕΙ ΝΟΜΙΚΗ
ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ;
ΠΟΙΑ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ;**

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΤΟΠΑΛΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

**ΜΟΝΑΔΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΣΤΙΣ ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΧΕΣΕΙΣ, ΣΤΗ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ**

**Διατριβή η οποία υποβλήθηκε προς απόκτηση εξ
αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών με θέμα:
ΤΟΥΡΚΟ-ΛΥΒΙΚΟ ΜΝΗΜΟΝΙΟ: ΈΧΕΙ ΝΟΜΙΚΗ
ΥΠΟΣΤΑΣΗ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ;
ΠΟΙΑ ΘΑ ΜΠΟΡΟΥΣΕ ΝΑ ΕΙΝΑΙ Η ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ;**

ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΤΟΠΑΛΗΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2021

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © Χριστόφορος Τοπάλης, 2021.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της διατριβής από το Πανεπιστημίου Νεάπολις δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Πανεπιστημίου.

"ΣΕΛΙΔΑ ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑΣ" ("VALIDATION PAGE")

- **Ονοματεπώνυμο Φοιτητή:** Χριστόφορος Τοπάλης
- **Τίτλος Μεταπτυχιακής Διατριβής:** Τουρκο-λυβικό Μνημόνιο: Έχει νομική υπόσταση σύμφωνα με το Διεθνές Δίκαιο; Ποια θα μπορούσε να είναι η αντίδραση της Ελλάδας;

"Η παρούσα Μεταπτυχιακή Διατριβή εκπονήθηκε στο πλαίσιο των σπουδών για απόκτηση εξ αποστάσεως μεταπτυχιακού τίτλου στο Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου και εγκρίθηκε στις 2 Φεβρουαρίου 2021 από τα μέλη της Εξεταστικής Επιτροπής."

Εξεταστική Επιτροπή (Examination Committee):

- Πρώτος Επιβλέπων Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφος

Πέτρος Λιάκουρας, Καθηγητής Διεθνούς Δικαίου

- Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:

Παντελής Σκλιάς, Καθηγητής Πρύτανης Πανεπιστημίου Νεάπολις Πάφου

- Μέλος Εξεταστικής Επιτροπής:

Μερσίλεια Αναστασιάδου, Δρ.

*Στη σύζυγο μου Ανδριάνα
και στις κόρες μου
Νίκη-Μαλεβή και Κατερίνα...*

Περίληψη

Το Τουρκο-λιβυκό Μνημόνιο αποτελεί μια πραγματικότητα και είναι ένα νομικό κείμενο που δεσμεύει με την ισχύ του αποκλειστικά και μόνο τα δυο συμβαλλόμενα κράτη.

Στο ερευνητικό ερώτημα εάν η Συμφωνία οριοθέτησης έχει νομική υπόσταση η απάντηση είναι αρνητική, όπως αποδεικνύεται στη παρούσα εργασία, διότι το Μνημόνιο έχει συνταχθεί με παραδοχές και πρακτικές που αντιβαίνουν σε θεμελιώδεις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και της Σύμβασης για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), αλλά και της αντίστοιχης Διεθνούς Νομολογίας. Η UNCLOS αποδίδει σε κατοικημένα νησιά όλες τις θαλάσσιες ζώνες που προβλέπονται, ενώ παράλληλα διευκρινίζει ότι κάθε παράκτιο κράτος έχει το δικαίωμα να επεκτείνει μονομερώς τη χωρική του θάλασσα μέχρι τα 12 ΝΜ. Τα δυο συνυπογράφοντα κράτη δεν έχουν μεταξύ τους θαλάσσια σύνορα και τα κράτη της περιοχής εξέφρασαν με τον προβλεπόμενο τρόπο την εναντίωση τους στην εν λόγω Συμφωνία. Τέλος, ο τρόπος που το Μνημόνιο επικυρώθηκε από τη Λιβύη καταδεικνύει ότι αυτή δεν εκφράζει την ελεύθερη βούληση του Λιβυκού λαού, ενώ αφήνει την υπόνοια ότι αποτελεί προϊόν εξαναγκασμού από την κυβέρνηση Ερντογάν.

Ως προς τον τρόπο αντίδρασης της ελληνικής Πολιτείας, που αποτελεί τον δεύτερο στόχο της εργασίας, προτείνεται σε διπλωματικό επίπεδο να προχωρήσει σε Συμφωνίες οριοθέτησης με όλα τα κράτη της περιοχής, ώστε να θέσει στο περιθώριο την Τουρκία και να παραγκωνιστεί περεταίρω το Τουρκο-λιβυκό Μνημόνιο. Επίσης, προτείνεται, σε πολιτικό επίπεδο, να επεκτείνει τα χωρικά της Ύδατα στα 12ΝΜ σε όλη της την επικράτεια και να επενδύσει στις Συμμαχίες της (ΝΑΤΟ, ΕΕ, ΟΗΕ), εκμεταλλευόμενη τον Διεθνή παράγοντα που το τελευταίο διάστημα φαίνεται να αναγνωρίζει και να λαμβάνει μέτρα ενάντια στην αναθεωρητική στρατηγική της Τουρκίας. Παράλληλα, η Ελλάδα είναι απαραίτητο να ενδυναμωθεί εσωτερικά, να ενισχύσει τις Ένοπλες της Δυνάμεις και την οικονομία της συνολικά, ώστε να μπορεί να αποτρέψει την επεκτατική πολιτική της Τουρκίας με ίδιες Δυνάμεις. Τέλος, η προσφυγή σε Διεθνή Διαιτητικά Δικαστήρια αποτελεί μια επιλογή έναντι του Τουρκο-λιβυκού Μνημονίου. Αρχικά, η προσφυγή εναντίον της Λιβύης που χαρακτηρίζεται ως μια ασφαλής και χαμηλού ρίσκου επιλογή, ώστε να τεθεί πρακτικά σε αδράνεια το Τουρκο-λιβυκό Μνημόνιο.

Αντίθετα, η προσφυγή στο ΔΔΧ εναντίον της Τουρκίας, αν και υπό τις τρέχουσες συνθήκες φαντάζει αδύνατη, είναι μια επιλογή υψηλού ρίσκου για τα ελληνικά συμφέροντα, καθώς ενέχει πολλές επισφάλειες.

ΛΕΞΕΙΣ ΚΛΕΙΔΙΑ

Τουρκο-λιβυκό Μνημόνιο, Υφαλοκρηπίδα, Αποκλειστική Οικονομική Ζώνη, Διεθνές Δίκαιο, Σύμβαση του ΟΗΕ για το Δίκαιο της Θάλασσας.

Abstract

The Turko-Libyan Memorandum is a reality and is a legal text that binds its validity exclusively to both parties.

To the research question whether this Agreement has legal status the answer is negative, as evidenced in the present paper, because the Memorandum has been drafted with assumptions and practices that are contrary to fundamental principles of International Law and the Convention on the Law of the Sea (UNCLOS), but also of the corresponding International Jurisprudence. UNCLOS assigns to inhabited islands all the Sea Zones provided, while at the same time clarifying that each coastal state has the right to unilaterally extend its Territorial Sea up to 12 NM. The two signatory states have no maritime borders with each other and the states of the region have expressed their opposition to this Agreement in the prescribed manner. Finally, the way the Agreement was ratified by Libya shows that it does not express the free will of the Libyan people, while leaving the suspicion that it is a product of coercion by the Erdogan government.

As for the reaction of the Greek State, which is the second objective of the work, it is proposed at the diplomatic level to enter into demarcation agreements with all the states in the region, in order to put Turkey on the sidelines and further weaken the Memorandum. It is also proposed, at a political level, to extend its Territorial Waters to 12NM throughout its territory and to improve its Alliances (NATO, EU, UN), taking advantage of the International factor that has recently seemed to recognize and take action against Turkey's revisionist strategy. At the same time, Greece needs to be strengthened internally, to strengthen its Armed Forces and its economy, so that it can prevent the expansionist policy of Turkey with its own Forces. Finally, appealing to International Courts of Arbitration is an option over the Turkish-Libyan Memorandum. Initially, the lawsuit against Libya, which is characterized as a safe and low-risk option, in order to neutralize the Turkish-Libyan Memorandum. On the contrary, the appeal to the ICJ against Turkey, although in current circumstances it seems impossible, is a high-risk option for the Greek interests, as it involves much precariousness.